

RUDARSKA DJELATNOST U REPUBLICI HRVATSKOJ

ZAKONSKA REGULATIVA

Uvod

Eksploatacija mineralnih sirovina predstavlja respektabilnu gospodarsku djelatnost te značajan gospodarski i financijski udio u ukupnom društvenom bruto proizvodu.

Za Republiku Hrvatsku, pored ugljikovodika, najznačajnija je eksploatacija nemetalnih čvrstih mineralnih sirovina: arhitektonsko-građevnog kamena, tehničko-građevnog kamena, građevnog pijeska i šljunka, sirovine za proizvodnju cementa, karbonatne sirovine za industrijsku preradu, kremenog pijeska, ciglarske gline.

Rudarsku gospodarsku djelatnost u Republici Hrvatskoj obavlja preko 350 trgovačkih društava i obrtnika s registriranih oko 8 500 uposlenika, međutim ukoliko pribrojimo i gospodarske subjekte koji se bave preradom mineralnih sirovina (cement, vapno, staklo, gipsani proizvodi, punila, cigla, keramika itd.) dolazimo do spoznaje da se eksploatacijom i preradom mineralnih sirovina u Republici Hrvatskoj bavi preko 500 trgovačkih društava i obrtnika s preko 17 000 zaposlenih. U navedene brojke nisu uključena trgovačka društva i obrtnici koji se bave transportom mineralnih sirovina, a što nije beznačajna gospodarska djelatnost.

Ocjenjujući značaj rudarstva i njegov doprinos ukupnoj gospodarskoj djelatnosti države mora se uvažiti i ispravno vrednovati činjenica da je rudarstvo gospodarska grana koja stvara nove vrijednosti, te potiče i podržava rad čitavog niza drugih proizvodnih gospodarskih grana (energetika, graditeljstvo, prerađivačka industrija...). Neka znanstvena istraživanja u zemljama zapadne demokracije pokazala su da se na broj radnika zaposlenih neposredno na eksploataciji mineralnih sirovina zapošljava 30 do 40 puta veći broj radnika u drugim djelatnostima koja se u nizu bave preradom mineralnih sirovina.

Osnovne značajke rudarskog sektora u Republici Hrvatskoj

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, udio rudarstva u ukupnom BDP-u Republike Hrvatske višestruko premašuje udio npr. ribarstva, proizvodnje tekstila, duhana, celuloze, papira i proizvoda od papira, a premašuje i udio gospodarskih grana kao što su: proizvodnja strojeva, proizvodnja namještaja, proizvodnja proizvoda od gume i plastike, proizvodnja RTV i komunikacijskih uređaja.

Rudarska djelatnost od osamostaljenja Republike Hrvatske bila je regulirana slijedećim zakonskim okvirima:

- Zakon o rudarstvu (»Narodne novine«, br. 27/91.)
- Izmjene i dopune Zakona o rudarstvu (»Narodne novine«, br. 26/93.)
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o rudarstvu (»Narodne novine«, br. 92/94.)
- Zakon o rudarstvu – pročišćeni tekst (»Narodne novine«, br. 35/95.)
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o rudarstvu (»Narodne novine«, br. 114/01.)
- Zakon o rudarstvu – pročišćeni tekst (»Narodne novine«, br. 190/03.)
- Zakon o rudarstvu (»Narodne novine«, br. 75/09.)

Eksploatacijske rezerve i godišnja eksploatacija mineralnih sirovina u Republici Hrvatskoj

Nastavno je prikazano:

- stanje potvrđenih rezervi i godišnje eksploatacije, za Republiku Hrvatsku, najznačajnijih mineralnih sirovina,
- pravni okvir koji određuje način istraživanja i eksploatacije mineralnih sirovina u Republici Hrvatskoj,
- institucijski okvir u čijem je djelokrugu upravljanje/nadzor nad rudarskom djelatnošću Republike Hrvatske.

Potvrđene eksploatacijske rezerve i godišnja eksploatacija mineralnih sirovina za razdoblje od 2002. do 2008. godine

Tablica

		2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.
ARHITEKTONSKO- GRAĐEVNI KAMEN (u 1000 m3)	EKSPLOATACIJSKE REZERVE	11 752,937	14 683,275	19 372,015	22 510,914	19 638,685	25 339,632	25 579,265
	EKSPLOATACIJA	53,745	61,288	76,264	81,378	71,307	78,940	89,400
BARIT (u 1000 t)	EKSPLOATACIJSKE REZERVE	0	0	0	0	0	0	0
	EKSPLOATACIJA	0	0	0	0	0	0	0
BENTONITNA GLINA (u 1000 t)	EKSPLOATACIJSKE REZERVE	1 132,482	1 130,477	690,789	690,810	688,137	686,867	686,867
	EKSPLOATACIJA	0	2,005	0,671	1,472	1,200	1,270	0
BOKSIT (u 1000 t)	EKSPLOATACIJSKE REZERVE	6 422,277	6 436,060	6 456,340	6 099,952	5 544,732	5 544,631	5 954,174
	EKSPLOATACIJA	26,521	1,482	29,071	0,5	0,6	0,101	0,505
CIGLARSKA GLINA (u 1000 m3)	EKSPLOATACIJSKE REZERVE	43 257,865	52 576,948	47 370,907	50 083,044	51 778,339	56 727,804	53 424,528
	EKSPLOATACIJA	1 216,738	1 427,396	1 565,355	1 149,839	1 276,566	1 190,905	1 291,354
GIPS (u 1000 t)	EKSPLOATACIJSKE REZERVE	20 757,882	22 263,209	22 394,712	49 554,874	52 667,373	52 422,579	51 513,389
	EKSPLOATACIJA	206,505	155,000	77,987	207,918	297,894	382,363	288,393
GRAĐEVNI PIJESAK I ŠLJUNAK (u 1000 m3)	EKSPLOATACIJSKE REZERVE	118 164,220	118 067,351	128 545,679	113 884,300	136 850,909	130 643,179	132 143,148
	EKSPLOATACIJA	2 949,108	3 404,56	3 492,192	3 437,491	4452,965	4 539,458	4 855,513

Potvrđene eksploatacijske rezerve i godišnja eksploatacija mineralnih sirovina za razdoblje od 2002. do 2008. godine

Tablica (nastavak – I.)

		2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.
KARBONATNA SIROVINA ZA IND. PRERADU (u 1000 t)	EKSPLOATACIJSKE REZERVE	65 271,335	109 114,578	102 452,937	106 809,103	199 985,542	226 923,237	241 225,000
	EKSPLOATACIJA	1 165,674	1 723,591	668,431	828,950	1 110,830	1 052,398	1 170,492
KERAMIČKE I VATROSTALNE GLINE (u 1000 t)	EKSPLOATACIJSKE REZERVE	8 536,189	8 422,352	9 023,513	8 773,973	5 848,905	5 707,254	7 532,708
	EKSPLOATACIJA	88,962	99,945	28,800	0	52,800	87,813	7,612
KREDA (u 1000 t)	EKSPLOATACIJSKE REZERVE	936,737	902,579	862,191	828,728	1 076,057	1 076,057	1 053,659
	EKSPLOATACIJA	32,421	31,053	40,388	33,463	22,693	22,693	22,398
KREMENI PIJESAK (u 1000 t)	EKSPLOATACIJSKE REZERVE	25 186,887	25 043,918	33 687,492	40 527,252	40 335,135	46 389,426	34 313,997
	EKSPLOATACIJA	225,577	138,034	119,083	320,396	229,886	178,447	207,046
KVARCIT (u 1000 t)	EKSPLOATACIJSKE REZERVE	525,100	525,100	5554,721	5550,228	5 548,728	5 546,378	5 546,378
	EKSPLOATACIJA	0	0	0,765	0,500	1,500	2,350	2,350
SILIKATNE SIROVINE ZA IND. PRERADU (u 1000 t)	EKSPLOATACIJSKE REZERVE	2 578,620	2 471,473	1 480,038	1 075,207	749,700	749,700	1 346,286
	EKSPLOATACIJA	97,700	97,710	5,780	6,589	0	0	7,120
SIROVINE ZA PROIZVODNJU CEMENTA (u 1000 t)	EKSPLOATACIJSKE REZERVE	343 191,778	350 865,204	355 047,199	367 822,498	354 265,704	329 205,432	325 790,601
	EKSPLOATACIJA	4 821,681	3 681,029	4 697,075	5 158,471	5 423,966	5 533,448	4 963,229

Potvrđene eksploatacijske rezerve i godišnja eksploatacija mineralnih sirovina za razdoblje od 2002. do 2008. godine

Tablica (nastavak – II.)

		2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.
TEHNIČKO- GRAĐEVNI KAMEN (u 1000 m ³)	EKSPLOATACIJSKE REZERVE	283 278,728	350 580,421	391 324,955	388 877,465	446 469,821	456 067,300	483 551,487
	EKSPLOATACIJA	9 013,590	14 045,147	12 026,575	11 139,661	12 368,886	14 521,244	16 234,984
TUF (u 1000 t)	EKSPLOATACIJSKE REZERVE	8 243,250	8 213,277	8 193,314	6 838,850	6 838,800	6 805,140	6 788,681
	EKSPLOATACIJA	40,800	30,473	24,764	24,093	17,524	18,204	17,610
UGLJEN (u 1000 t)	EKSPLOATACIJSKE REZERVE	2 917,530	2 917,530	2 917,530	2 917,530	2 917,530	6 472,530	5 062,710
	EKSPLOATACIJA	0	0	0	0	0	0	0
ŽIVA (u t)	EKSPLOATACIJSKE REZERVE	6,000	5,000	5,000	7,000	6,000	6,000	3,020
	EKSPLOATACIJA	1,000	1,000	0,500	0,500	0,500	0,430	0,400
GEOTERMALNA VODA (u l/s)	EKSPLOATACIJSKE REZERVE	obnovljivo	obnovljivo	obnovljivo	obnovljivo	obnovljivo	obnovljivo	obnovljivo
	EKSPLOATACIJA	428,585	324,154	280,860	314,005	382,874	408,667	312,586
KONDEZAT (u 1000 m ³)	EKSPLOATACIJSKE REZERVE	3 217,215	2 920,928	2 641,529	3 178,831	2 952,474	2 769,802	2 555,090
	EKSPLOATACIJA	310,453	299,483	282,745	259,600	248,837	227,908	214,716
NAFTA (u 1000 m ³)	EKSPLOATACIJSKE REZERVE	6 935,469	7 435,203	6 707,175	6 152,085	6 736,644	8 949,303	8 917,391
	EKSPLOATACIJA	906,953	852,995	802,615	745,589	728,651	702,191	653,146

Potvrđene eksploatacijske rezerve i godišnja eksploatacija mineralnih sirovina za razdoblje od 2002. do 2008. godine

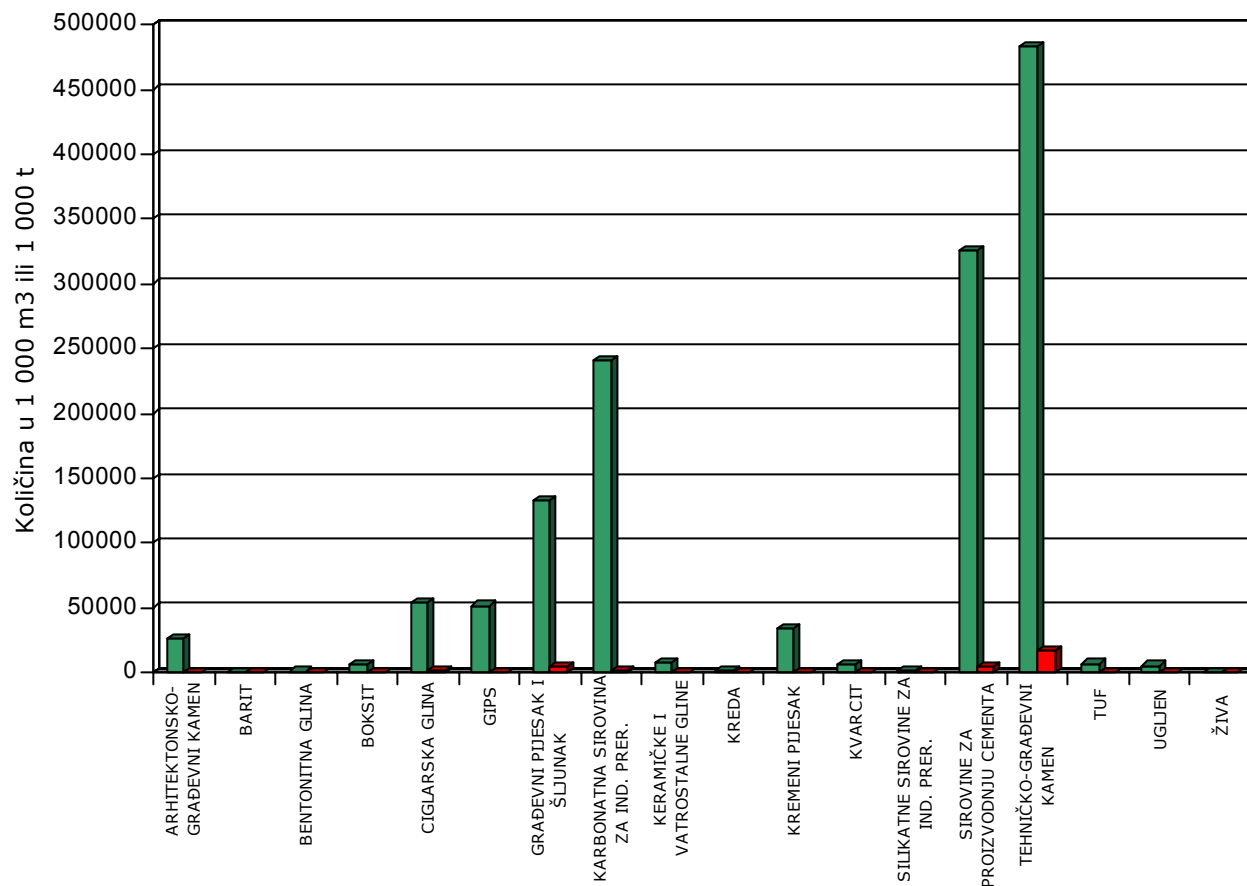
Tablica (nastavak – III.)

		2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.
PRIRODNI PLINovi (u 1 000 000 m ³)	EKSPLOATACIJSKE REZERVE	35 906,140	28 150,910	26 574,650	30 358,600	30 110,540	40 919,700	36 436,120
	EKSPLOATACIJA	2 880,476	2 278,399	2 352,249	2 432,422	2 863,698	3 001,042	2 847,175

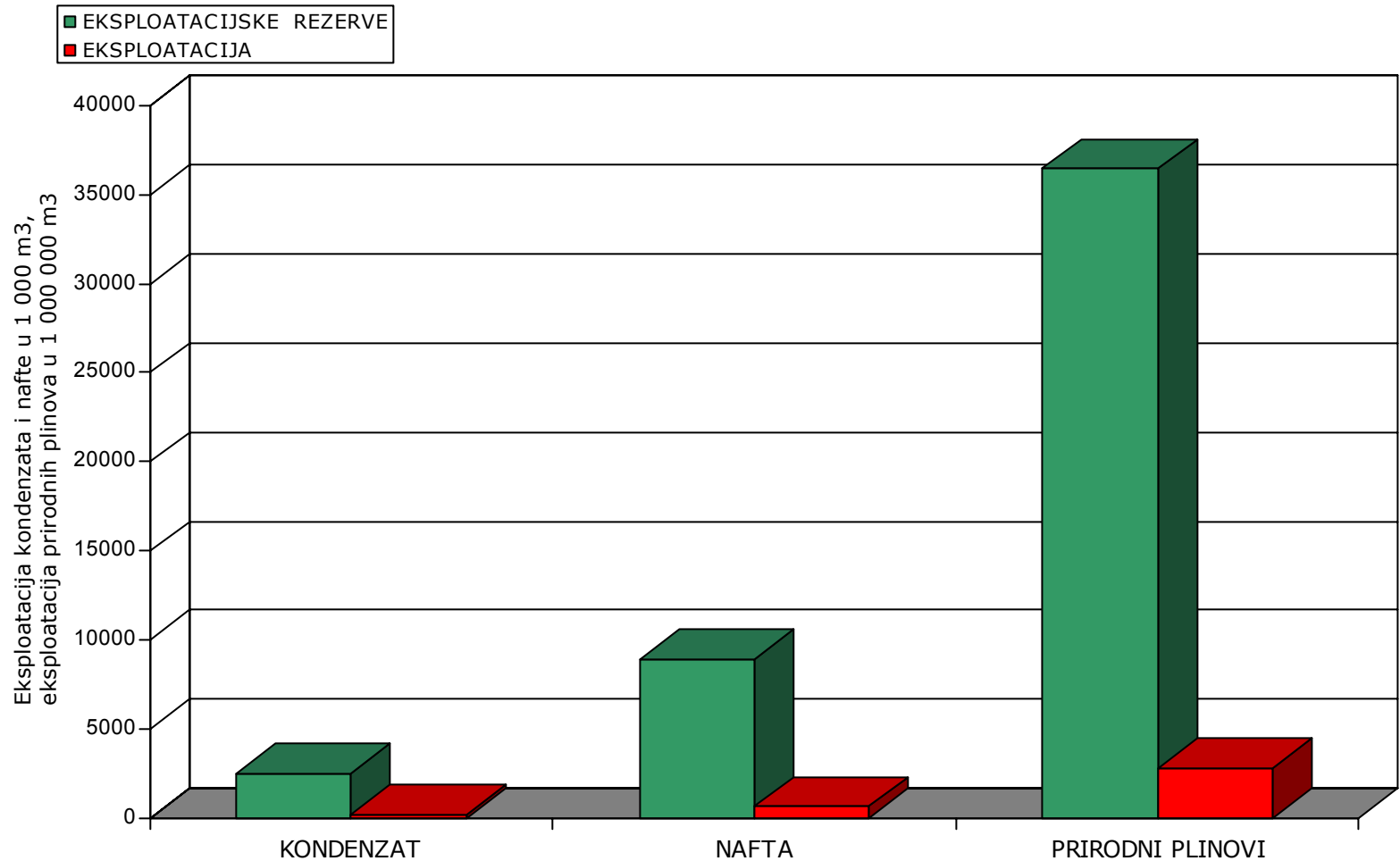
Iz tablice, te dijagrama Odnos potvrđenih eksploatacijskih rezervi i godišnje eksploatacije čvrstih mineralnih sirovina u 2008. godini razvidno je da ni za jednu vrstu čvrste mineralne sirovine **potvrđene eksploatacijske rezerve nisu manje od dvadesetogodišnje eksploatacije.**

Odnos potvrđenih eksploatacijskih rezervi i godišnje eksploatacije čvrstih mineralnih sirovina u 2008. godini

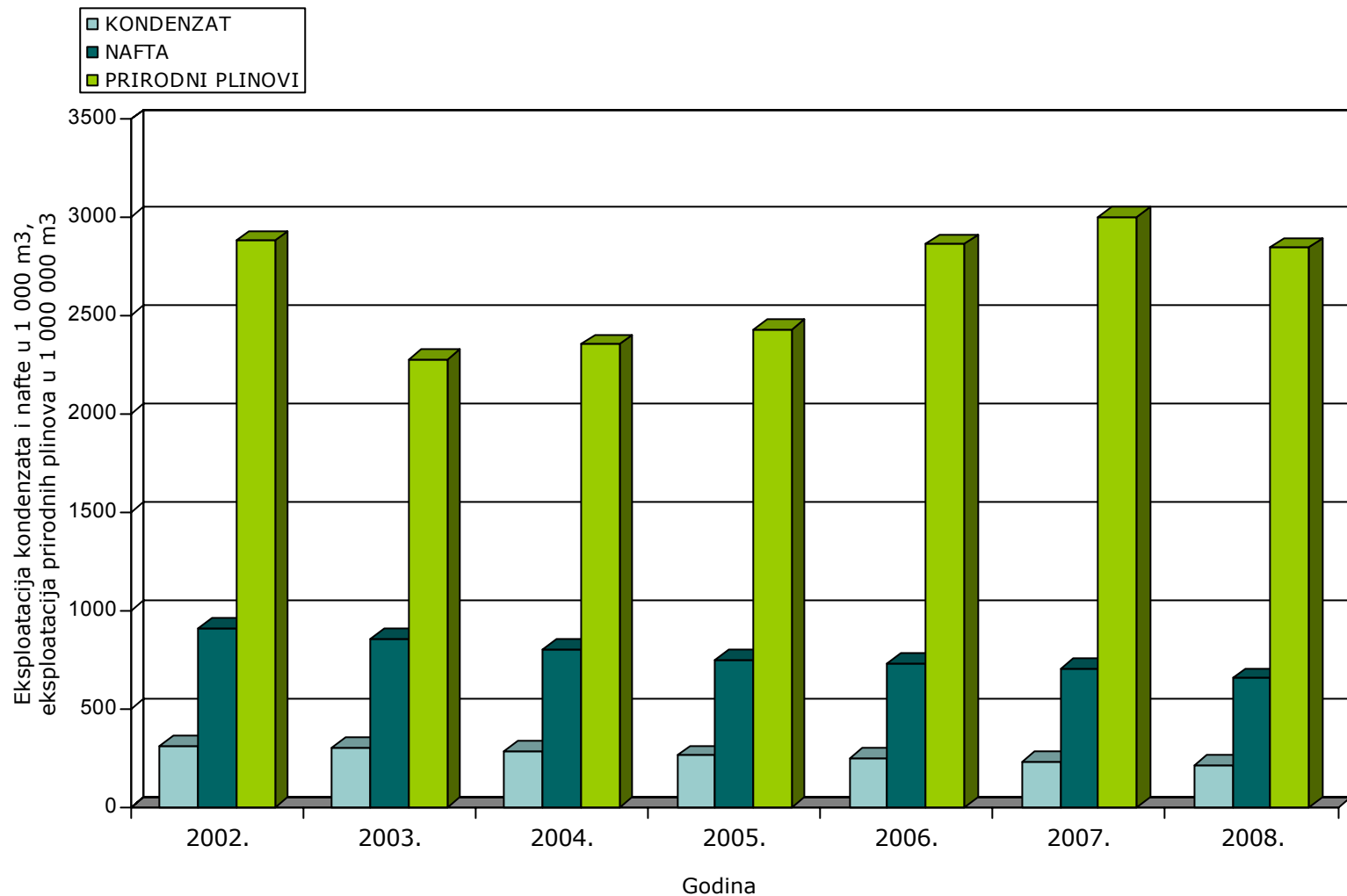
■ EKSPLOATACIJSKE REZERVE
■ EKSPLOATACIJA

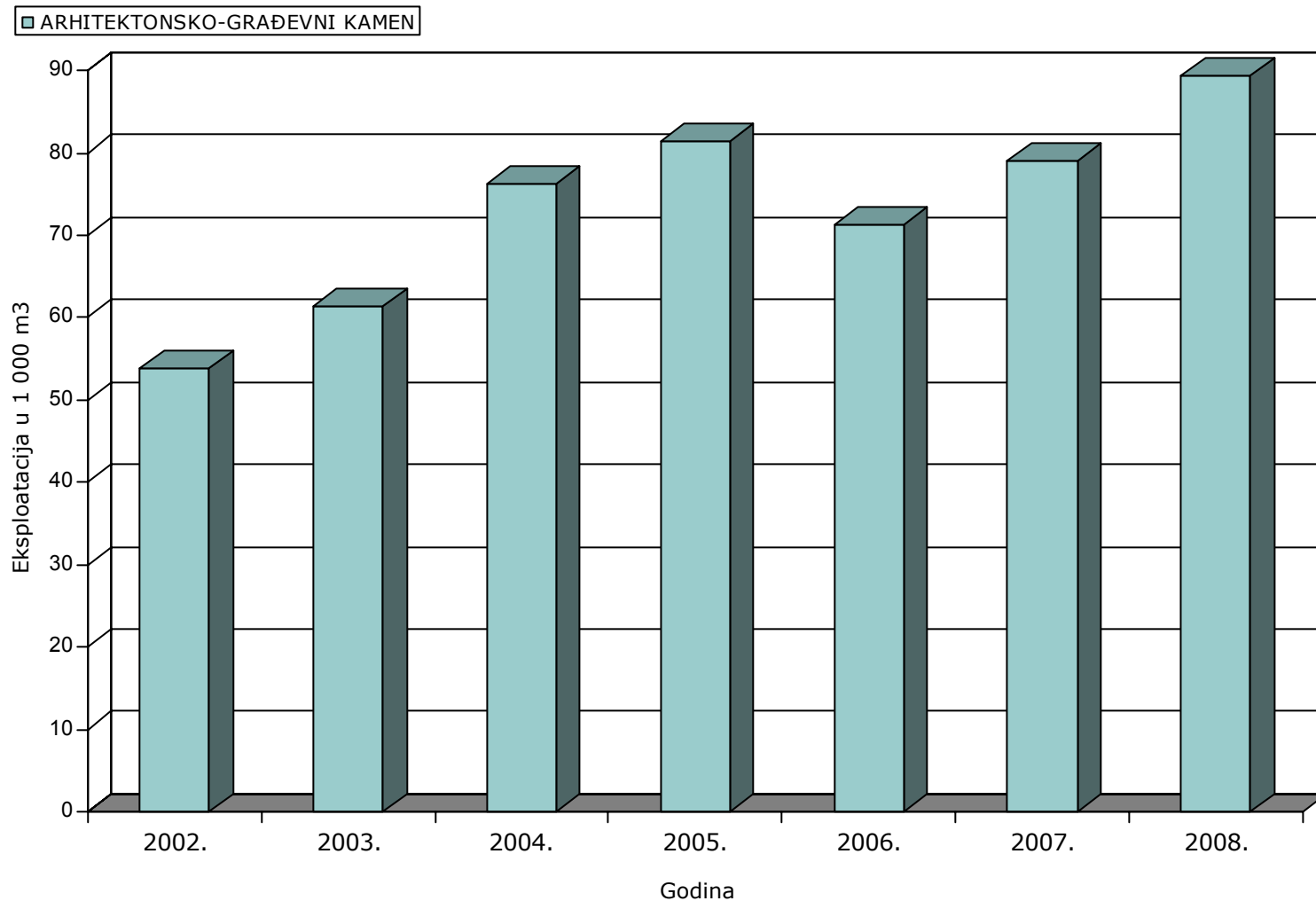
Odnos potvrđenih eksploatacijskih rezervi i godišnje eksploatacije ugljikovodika u 2008. godini

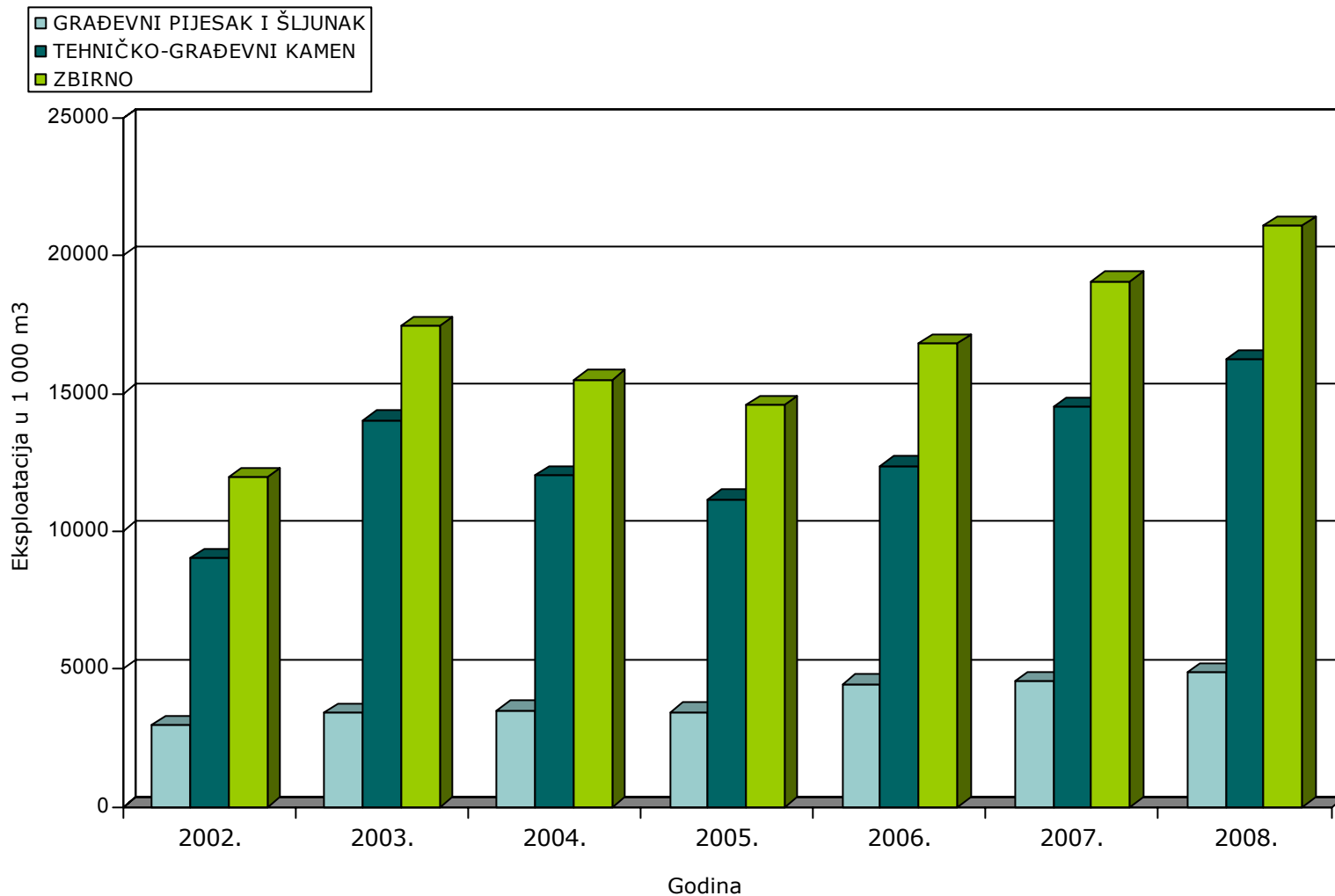
Eksploatacija ugljikovodika za razdoblje od 2002. do 2008. godine

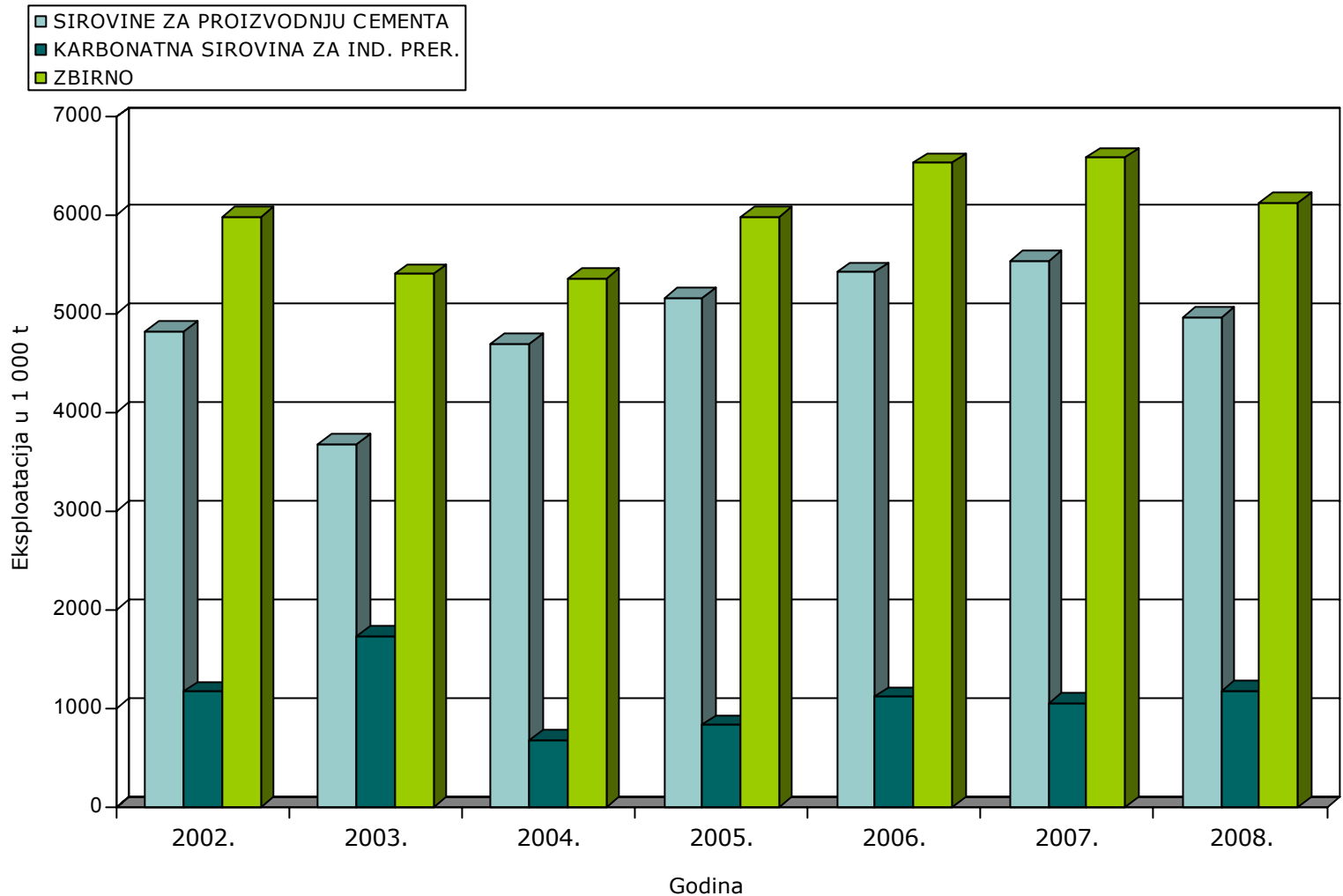
Eksploatacija arhitektonsko-građevnog kamena za razdoblje od 2002. do 2008. godine

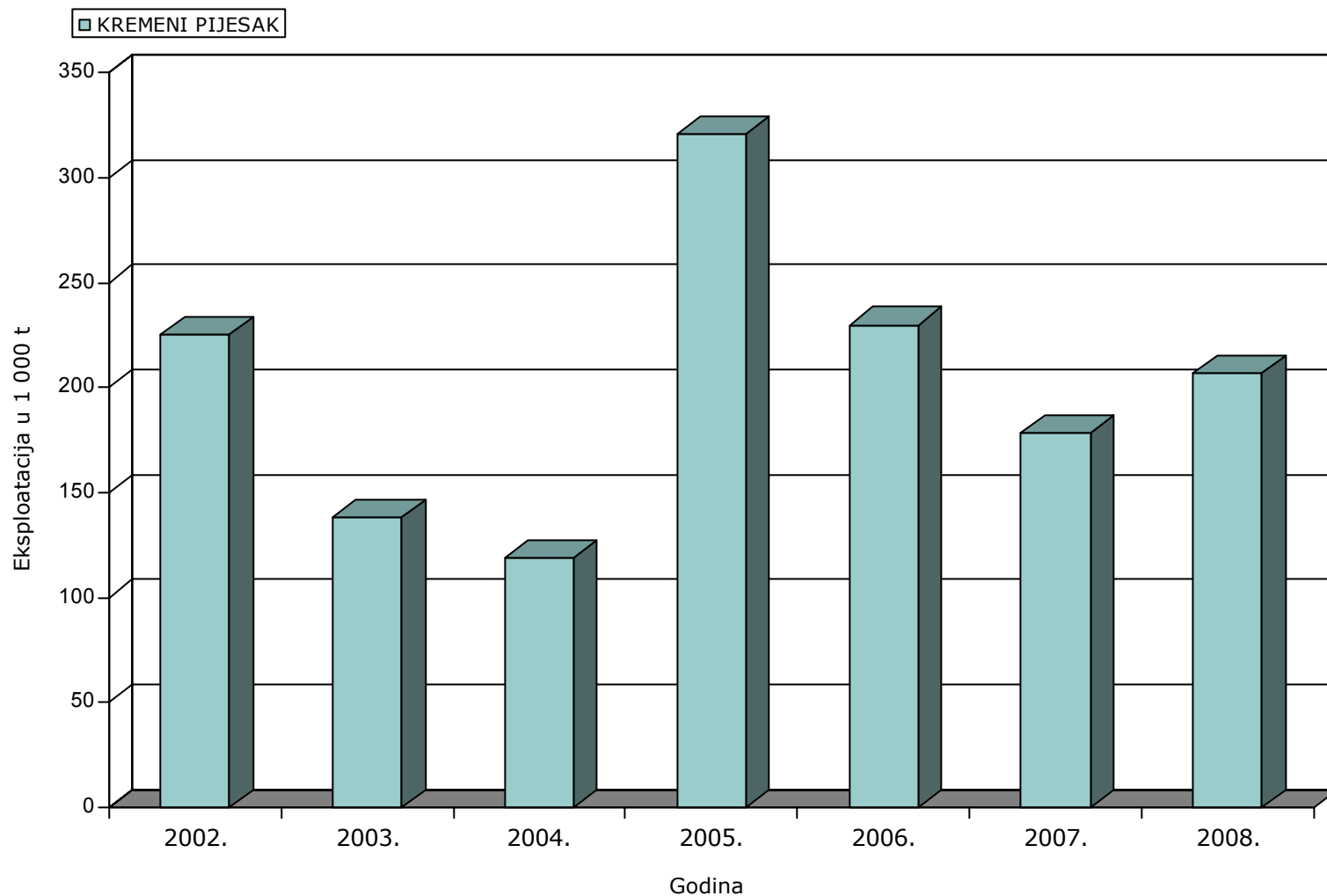
Eksploatacija tehničko-građevnog kamena i građevnog pijeska i šljunka za razdoblje od 2002. do 2008. godine

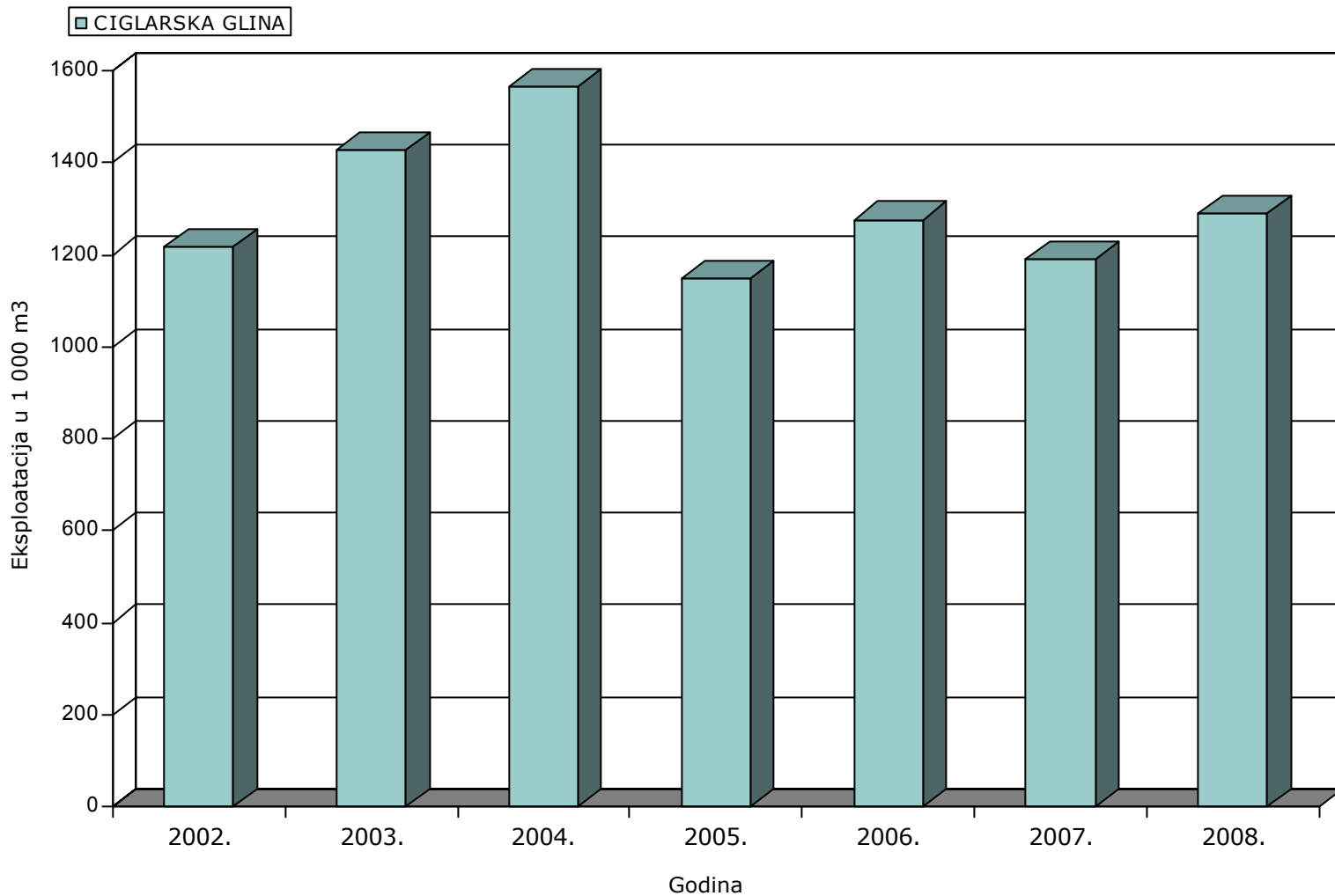
Eksploatacija sirovine za proizvodnju cementa i karbonatne sirovine za industrijsku preradu za razdoblje od 2002. do 2008. godine

Eksploatacija kremenog pijeska za razdoblje od 2002. do 2008. godine

Eksploatacija ciglarske gline za razdoblje od 2002. do 2008. godine

Pravni okvir

Prema odredbi članka 52. Ustava Republike Hrvatske:

"More, morska obala i otoci, vode, zračni prostor, **rudno blago** i druga prirodna bogatstva, ali i zemljište, šume, biljni i životinjski svijet, drugi dijelovi prirode nekretnine i stvari od osobito kulturnog, povijesnog, gospodarskog i ekološkog značenja, za koje je zakonom određeno da su od **interesa za Republiku, imaju njezinu osobitu zaštitu**. ... Zakonom se određuje način na koji dobra od interesa za Republiku mogu upotrebljavati i iskorištavati, ovlaštenici prava na njima i vlasnici, te naknada za ograničenja kojima su podvrgnuti."

Pored navedenog u odredbi članka 52. određeni odnosi bitni za eksploataciju mineralnih sirovina regulirani su odredbom članka 48. Ustava Republike Hrvatske:

"Vlasništvo obvezuje. Nositelji vlasničkih prava i njihovi korisnici dužni su pridonositi općem dobru"

i odredbom članka 49. Ustava Republike Hrvatske:

"Država osigurava svim poduzetnicima jednak pravni položaj na tržištu. Zabranjeni su monopoli".

Prema odredbi članka 3. Zakona o rudarstvu (Narodne novine, br. 75/09.) rudno blago je dobro od interesa za Republiku Hrvatsku, ima njezinu osobitu zaštitu i iskorištava se pod uvjetima i na način koji su propisani ovim Zakonom. **Rudno blago je u vlasništvu Republike Hrvatske.**

Pravni okvir

Rudnim blagom, prema odredbi članka 4. Zakona o rudarstvu, smatraju se sve organske i neorganske mineralne sirovine koje se nalaze u čvrstom, tekućem ili plinovitom stanju u prvobitnom ležištu, u nanosima, jalovištima, talioničkim troskama ili prirodnim rastopinama (u daljnjem tekstu: mineralne sirovine).

U Republici Hrvatskoj, prema odredbi članka 5. Zakona o rudarstvu, **mineralne sirovine se dijele na:**

1. energetske mineralne sirovine: fosilne gorive tvari: ugljen (treset, lignit, smeđi ugljen, kameni ugljen), ugljikovodici (nafta, plin i zemni vosak), asfalt i uljni škriljavci; radioaktivne rude; mineralne i geotermalne vode iz kojih se mogu pridobivati mineralne sirovine ili koristiti akumulirana toplina u energetske svrhe, osim mineralnih i geotermalnih voda koje se koriste u ljekovite, balneološke i rekreativne svrhe ili kao voda za piće i druge namjene, na koje se primjenjuju propisi o vodama,

2. mineralne sirovine za industrijsku preradbu: grafit, sumpor, barit, tinjci, gips, kreda, bentonitna glina, kremen, kremeni pijesak, porculanska, keramička i vatrostalna glina, feldspati, talk, tuf, mineralne sirovine za proizvodnju cementa, karbonatne mineralne sirovine (vapnenci i dolomiti) za industrijsku preradbu, silikatne mineralne sirovine za industrijsku preradbu, sve vrste soli (morska sol) i solnih voda, brom, jod, peloidi,

3. mineralne sirovine za proizvodnju građevnog materijala: tehničko-građevni kamen (amfibolit, andezit, bazalt, dijabaz, granit, dolomit, vapnenac), građevni pijesak i šljunak, ciglarska glina,

4. arhitektonsko-građevni kamen,

5. mineralne sirovine kovina: boksit, živa, zlato u naplavinama, željezni oksidi i hidroksidi i drugi spojevi.

Pravni okvir

Pravni okviri koji određuju način korištenja mineralnih sirovina u Republici Hrvatskoj su:

1. Zakon o rudarstvu (NN 75/09.)
2. Zakon o geološkim istraživanjima (Sl. 34/86. i NN 53/91.)
3. Pravilnik o istraživanju mineralnih sirovina (NN 125/98.)
4. Pravilnik o stručnoj osposobljenosti za obavljanje određenih poslova u rudarstvu (NN 9/00.)
5. Pravilnik o uvjetima i načinu polaganja stručnog ispita i ispitnom programu za samostalno obavljanje geoloških istraživanja (NN 14/88., 29/88. i 82/95.)
6. Zakon o jedinstvenom načinu utvrđivanja, evidentiranja i prikupljanja podataka o rezervama mineralnih sirovina i podzemnih voda i o bilanci tih rezervi (Sl. 53/77., 24/86. i NN 53/91.)
7. Pravilnik o prikupljanju podataka, načinu evidentiranja i utvrđivanja rezervi mineralnih sirovina te o izradi bilance tih rezervi (NN 48/92. i 60/92.)
8. Pravilnik o tehničkim normativima pri istraživanju i eksploataciji nafte, zemnih plinova i slojnih voda (Sl. 43/79., 41/81., 15/82., NN 53/91.)
9. Pravilnik o bitnim tehničkim zahtjevima, sigurnosti i zaštiti pri istraživanju i eksploataciji tekućih i plinovitih ugljikovodika iz podmorja Republike Hrvatske (NN 36/04.)
10. Pravilnik o postupku utvrđivanja i ovjere rezervi mineralnih sirovina (NN 140/99.)
11. Pravilnik o eksploataciji mineralnih sirovina (NN 125/98.)
12. Pravilnik o sadržaju dugoročnog i godišnjeg programa, te sadržaju rudarskih projekata (NN 196/03. i 06/04.)
13. Pravilnik o postupku provjere rudarskih projekata (NN 140/99.)

Pravni okvir

Pravni okviri koji određuju način korištenja mineralnih sirovina u Republici Hrvatskoj (nastavak):

14. Pravilnik o katastru istražnih prostora i eksploatacijskih polja, te o načinu vođenja evidencije, zbirke isprava i popisa rudarskih poduzeća i samostalnih poduzetnika kojima su izdana odobrenja za istraživanja ili eksploataciju mineralnih sirovina (NN 44/91.)
15. Uredba o novčanoj naknadi za istraživanje mineralnih sirovina (NN 158/09.)
16. Uredba o novčanoj naknadi za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina (NN 158/09.)
17. Uredba o postupku i mjerilima za osnivanje prava služnosti na šumi i/ili šumskom zemljištu u vlasništvu Republike Hrvatske u svrhu eksploatacije mineralnih sirovina (NN 133/07.)
18. Odluka o kriterijima raspolaganja poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu Republike Hrvatske u svrhu eksploatacije mineralnih sirovina, od 07. travnja 2005. godine
19. Strategija gospodarenja mineralnim sirovinama Republike Hrvatske (Vlada Republike Hrvatske, srpanj 2008. godine)

Pravni okvir

Pravna regulativa koja uređuje pitanja u svezi gospodarenja mineralnim sirovinama:

1. Zakon o općem upravnom postupku (NN 47/09.)
2. Zakon o Državnom inspektoratu (NN 116/08. i 123/08.)
3. Zakon o zaštiti okoliša (NN 110/07.)
4. Uredba o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš (NN 64/08.)
5. Uredba o procjeni utjecaja zahvata na okoliš (NN 64/08.)
6. Uredba o postupku utvrđivanja objedinjenih uvjeta zaštite okoliša (NN 114/08.)
7. Uredba o načinu utvrđivanja šteta u okolišu (NN 139/08.)
8. Uredba o informacijskom sustavu zaštite okoliša (NN 68/08.)
9. Uredba o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša (NN 64/08.)
10. Nacionalni plan djelovanja na okoliš (NN 46/02.)
11. Nacionalna strategija zaštite okoliša (NN 46/02.)
12. Zakon o zaštiti prirode (NN 70/05. i 139/08.)
13. Zakon o vodama (NN 107/95. i 150/05.)
14. Zakon o šumama (NN 140/05.)
15. Zakon o poljoprivrednom zemljištu (NN 152/08.)
16. Zakon o prostornom uređenju i gradnji (NN 76/07. i 38/09.)
17. Zakon o zaštiti zraka (NN 178/04.)
18. Zakon o otpadu (178/04. 153/05. i 60/08.)
19. Pravilnik o gospodarenju otpadom od istraživanja i eksploatacije mineralnih sirovina (NN 128/08.)

Pravni okvir

Pravna regulativa koja uređuje pitanja u svezi gospodarenja mineralnim sirovinama (nastavak):

20. Zakon o zaštiti od požara (NN 58/93. i 33/05.)
21. Zakon o zaštiti na radu (NN 59/96., 94/96. i 114/03.)
22. Zakon o javnim cestama (NN 180/04. i 138/06.)
23. Zakon o koncesijama (NN 125/08.)
24. Zakon o izvlaštenju (NN 9/94., 35/94., 112/00., 114/01. i 79/06.)

Pravni okvir

Odredbe Zakona o rudarstvu odnose se na istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina koje se nalaze u zemlji ili na njezinoj površini, na riječnom, jezerskom ili morskom dnu ili ispod njega, u unutarnjim morskim vodama ili teritorijalnom moru Republike Hrvatske ili u podmorju Jadranskog mora izvan državnog područja do granica sa susjednim zemljama.

Iznimno od odredbi Zakona o rudarstvu za istraživanje i eksploataciju ležišta građevnog pijeska i šljunka iz obnovljivih ležišta primjenjuju se propisi o vodama.

Rudarski radovi, smatraju se:

- radovi koji se izvode u svrhu istraživanja i eksploatacije mineralnih sirovina,
- radovi saniranja rudarskim radovima otkopanih prostora, po okončanju istraživanja i/ili eksploatacije mineralnih sirovina,
- radovi ograničene eksploatacije mineralnih sirovina isključivo u svrhu saniranja nezakonitom eksploatacijom ugroženih dijelova okoliša.

Pravni okvir

Istraživanjem mineralnih sirovina, smatraju se radovi i ispitivanja kojima je svrha utvrditi postojanje, položaj i oblik ležišta mineralnih sirovina, njihovu kakvoću i količinu, te uvjete eksploatacije.

Za istraživanje mineralnih sirovina potrebno je odobrenje.

Istraživanje mineralnih sirovina dopušteno je samo unutar odobrenoga istražnog prostora mineralnih sirovina. Podaci o odobrenom istražnom prostoru unose se u **registar istražnih prostora mineralnih sirovina**.

Nositelj odobrenja za istraživanje mineralnih sirovina dužan je plaćati **novčanu naknadu za istraživanje mineralnih sirovina** u iznosu i na način kako je određeno u odobrenju za istraživanje.

Pravni okvir

Fizičke i pravne osobe dužne su prije podnošenja ponude za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina i najkasnije u roku od pet godina od dana dobivanja koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina, odnosno rješenja o potvrđivanju količina i kakvoće rezervi mineralnih sirovina, dostaviti Povjerenstvu za utvrđivanje rezervi mineralnih sirovina podatke i dokumentaciju o rezervama mineralnih sirovina, s prijedlogom za razvrstavanje u klase i kategorije.

Rezerve mineralnih sirovina razvrstavaju se u klase i kategorije prema propisima o jedinstvenom načinu utvrđivanja, evidentiranja i prikupljanja podataka o rezervama mineralnih sirovina i o bilanci tih rezervi.

Koncesionar za eksploataciju mineralnih sirovina dužan je svake godine do 15. ožujka, ministarstvu nadležnom za rudarstvo, dostaviti podatke o rezervama i godišnjoj eksploataciji mineralnih sirovina sa stanjem na dan 31. prosinca prethodne godine.

Pravni okvir

Eksploatacijom mineralnih sirovina smatra se otkopavanje-pridobivanje iz ležišta i oplemenjivanje mineralnih sirovina.

Eksploatacijom ugljikovodika, te mineralne i geotermalne vode kada se koristi u energetske svrhe, smatra se i transport ugljikovodika, te mineralne i geotermalne vode cjevovodima, kada je u tehnološkoj svezi s odobrenim eksploatacijskim poljima.

Eksploatacijom ugljikovodika, smatra se i skladištenje ugljikovodika u geološkim strukturama.

Eksploatacijom arhitektonsko-građevnog kamena, smatra se otkopavanje i oblikovanje arhitektonsko-građevnog kamena u blokove na eksploatacijskom polju.

Pravni okvir

Za eksploataciju mineralnih sirovina potrebna je koncesija.

Eksploatacija mineralnih sirovina dozvoljena je samo unutar eksploatacijskog polja. Podaci o eksploatacijskom polju unose se u **registar eksploatacijskih polja mineralnih sirovina.**

Koncesijom za eksploataciju mineralnih sirovina stječe se pravo eksploatacije mineralnih sirovina.

Davatelj koncesije i koncesionar sklapaju ugovor o koncesiji za eksploataciju mineralnih sirovina sukladno odredbama Zakona o koncesijama.

Koncesionar je dužan plaćati **novčanu naknadu za koncesiju za eksploataciju mineralnih sirovina.**

Koncesionari su dužni racionalno iskorištavati ležišta mineralnih sirovina u skladu s koncesijom za eksploataciju mineralnih sirovina.

Ležišta mineralnih sirovina iskorištavaju se racionalno, kad se mineralne sirovine otkopavaju-primaju i oplemenjuju uz male gubitke korisne mineralne sirovine sukladno pravilima struke, te ako se pored osnovne mineralne sirovine, kad je to gospodarski opravdano, otkopavaju-primaju ili oplemenjuju i druge mineralne sirovine koje se nalaze u ležištu.

Pravni okvir

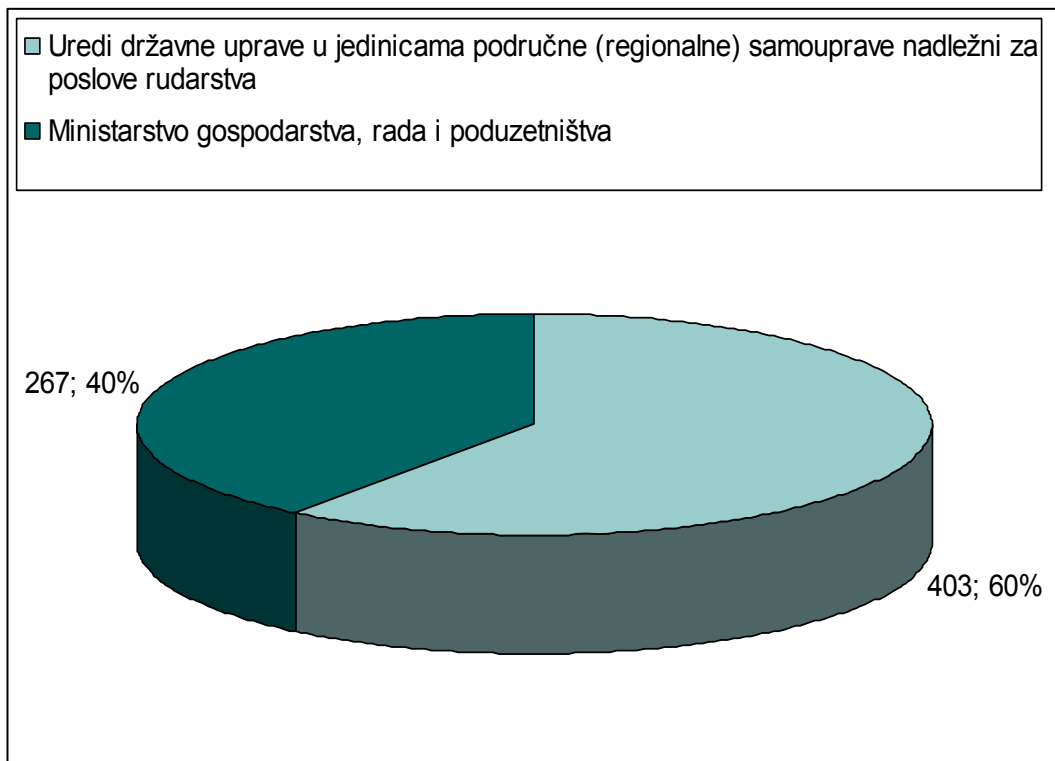
Odobrena eksploatacijska polja u Republici Hrvatskoj (23 vrste mineralnih sirovina) - stanje na dan 31. prosinac 2009. godine:

- tehničko-građevni kamen	266 eksploatacijskih polja
- ciglarska glina	44 eksploatacijskih polja
- građevni pijesak i šljunak	93 eksploatacijska polja
- kremen i pijesak	11 eksploatacijskih polja
- karbonatna sirovina za industrijsku preradu	16 eksploatacijskih polja
- silikatna sirovina za industrijsku preradu	1 eksploatacijsko polje
- arhitektonsko-građevni kamen	120 eksploatacijskih polja
- sirovina za proizvodnju cementa	7 eksploatacijskih polja
- ker. i vatrostalne gline, milovka, tuf	13 eksploatacijskih polja
- gips	10 eksploatacijskih polja
- boksit	15 eksploatacijskih polja
- kreda	1 eksploatacijsko polje
- barit, bentonitna glina, kreda, morska sol, kvarcit	9 eksploatacijskih polja
- geotermalna voda	4 eksploatacijska polja
- ugljikovodici (nafta, kondenzat, prirodni plinovi)	60 eksploatacijskih polja
- Ukupno	<u>670</u> eksploatacijska polja

Pravni okvir

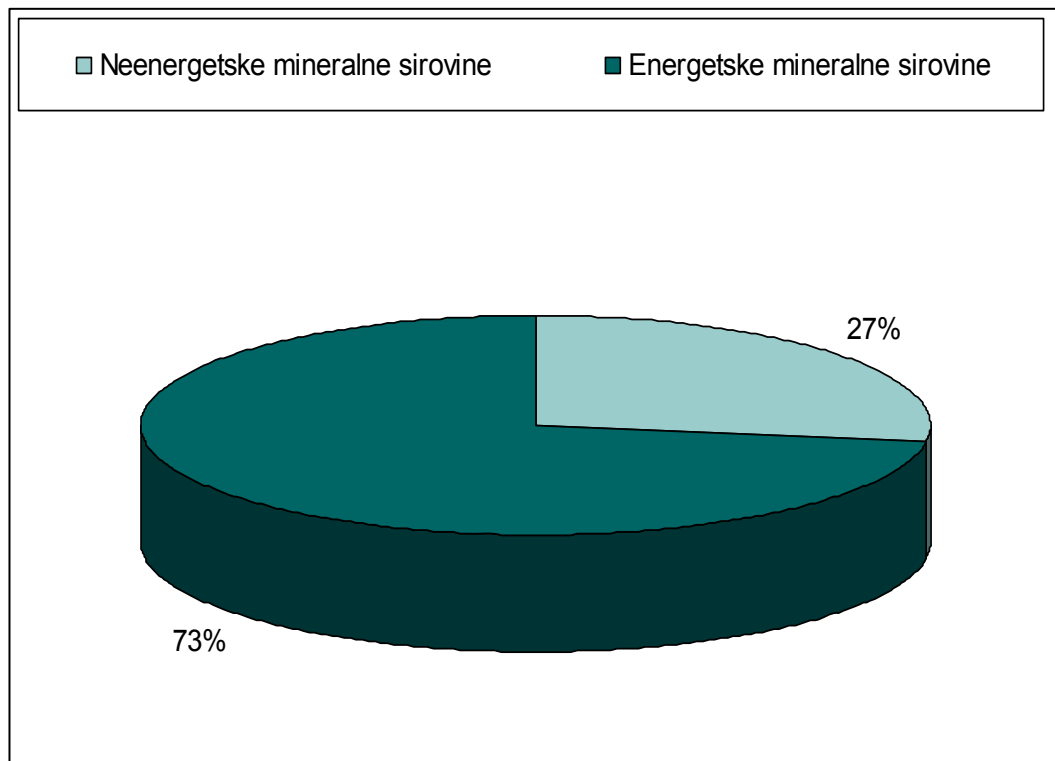
- 403 eksploatacijsko polje (60%) odobrili uredi državne uprave u jedinicama područne (regionalne) samouprave nadležni za poslove rudarstva (eksploatacijska polja tehničko-građevnog kamena, građevnog pijeska i šljunka, te ciglarske gline)
 - 267 eksploatacijskih polja (40%) odobrilo je Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva.
-
- Istraživanje mineralnih sirovina odobreno je u 185 istražnih prostora:
 - 97 istražnih prostora (52%) odobreno od ureda državne uprave u jedinicama područne (regionalne) samouprave nadležnih za poslove rudarstva (istražni prostori tehničko-građevnog kamena, građevnog pijeska i šljunka, te ciglarske gline)
 - 88 istražnih prostora (48%) odobrilo je Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva.

Pravni okvir

**Omjer broja odobrenih eksploatacijskih polja
u Republici Hrvatskoj**

Pravni okvir

Omjer površina odobrenih eksploatacijskih polja energetskih i neenergetskih mineralnih sirovina

Institucijski okviri

Temeljem odrednica Zakona o rudarstvu (Narodne novine, br. 75/09.):

- Upravni nadzor nad provedbom ovoga Zakona i propisa donesenih na temelju njega provodi ministarstvo nadležno za rudarstvo;
- Inspekcijski nadzor nad provedbom Zakona o rudarstvu i propisa donesenih na temelju njega provodi Državni inspektorat te druge inspekcije sukladno Zakonu o rudarstvu i drugim propisima;
- Državni inspektorat - nadzor nad obavljanjem rudarske djelatnosti i uvjeta za siguran rad,
- Inspekcija zaštite okoliša - nadzor glede zaštite okoliša,
- Sanitarna inspekcija - nadzor glede zaštite od buke i zdravlja zaposlenih,
- Inspekcija zaštite prirode - nadzor glede utjecaja na zaštićene dijelove i područja prirode,
- Vodopravna inspekcija - nadzire glede onečišćenje površinskih i podzemnih voda,
- Šumarska inspekcija - nadzor glede utjecaja na šume i šumsko zemljište
- Poljoprivredna inspekcija - nadzor glede utjecaja na poljoprivredno zemljište

Institucijski okviri

U cilju kvalitetnog praćenja rudarske djelatnosti važne su institucije:

- Državni zavod za statistiku
- Hrvatska gospodarska komora
- Hrvatska obrtnička komora.

Osim iskazanog, sa znanstvenog i stručnog stajališta, mineralnim sirovinama se bave još i

- Sveučilište u Zagrebu, Rudarsko-geološko-naftni fakultet, Zagreb
- Sveučilište u Zagrebu, Prirodoslovno matematički fakultet, Zagreb
- Hrvatski geološki institut, Zagreb.

Institucijski okviri

- Odobrenje za istraživanje mineralnih sirovina izdaje ministarstvo nadležno za rudarstvo. Iznimno za istraživanje mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala (tehničko-građevnog kamena, građevnog pijesak i šljunka te ciglarske gline), odobrenje izdaje ured državne uprave u jedinici područne (regionalne) samouprave nadležan za poslove rudarstva, odnosno gradski ured Grada Zagreba nadležan za poslove rudarstva;
- Ukoliko se istraživanje mineralnih sirovina obavlja u području zona sanitarne zaštite crpilišta voda za piće i/ili u području značajnom za vodni režim, odobrenje za istraživanje mineralnih sirovina izdaje nadležno tijelo, uz suglasnost ministarstva nadležnog za vodno gospodarstvo;
- Odobrenje za istraživanje mineralne i geotermalne vode, (kada je konačna namjena korištenja mineralne i geotermalne vode u energetske svrhe), izdaje ministarstvo nadležno za rudarstvo uz suglasnost ministarstva nadležnog za vodno gospodarstvo;
- Odobrenje za istraživanje mineralnih sirovina, ukoliko se istraživanje mineralnih sirovina obavlja na pomorskom dobru izdaje nadležno tijelo, uz suglasnost nadležne lučke kapetanije s naslova sigurnosti plovidbe;

Institucijski okviri

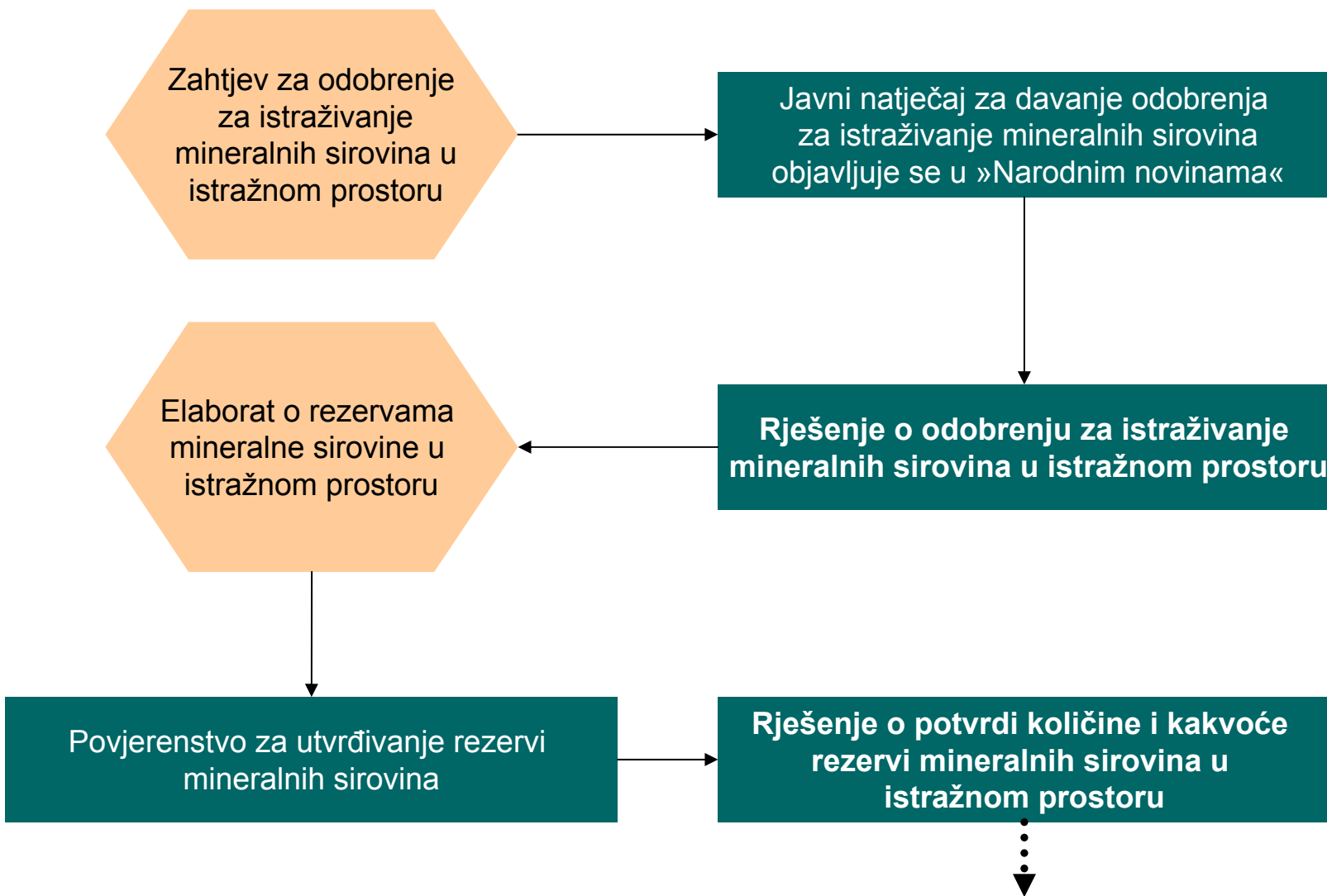
- Davatelj koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina je ministarstvo nadležno za rudarstvo. Iznimno, davatelj koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina za proizvodnju građevnog materijala (tehničko-građevnog kamena, građevnog pijesak i šljunka te ciglarske gline) je ured državne uprave u jedinici područne (regionalne) samouprave nadležan za poslove rudarstva, odnosno gradski ured Grada Zagreba nadležan za poslove rudarstva;
- Davatelj koncesije za eksploataciju mineralne i geotermalne vode (kada je konačna namjena korištenje mineralne i geotermalne vode u energetske svrhe) je ministarstvo nadležno za rudarstvo. Za davanje koncesije ministarstvo nadležno za rudarstvo mora imati prethodnu suglasnosti ministarstva nadležnog za vodno gospodarstvo;
- Visinu minimalne godišnje novčane naknade za eksploataciju mineralnih sirovina, utvrđuje uredbom Vlada Republike Hrvatske, ovisno o vrsti djelatnosti, roku trajanja koncesije, poslovnom riziku i očekivanoj dobiti, opremljenosti i površini eksploatacijskog polja, na prijedlog ministarstva nadležnog za rudarstvo. Iznimno za eksploataciju ugljikovodika, Vlada Republike Hrvatske utvrđuje godišnju naknadu.
- U sve upravne postupke, glede odredbi Zakona o rudarstvu, uključena su sva tijela koja trebaju sudjelovati u određivanju uvjeta pod kojima se može istraživati, odnosno eksploatirati mineralna sirovina. Ukoliko prema posebnim (drugim) zakonima postoje prepreke za istraživanje odnosno eksploataciju mineralnih sirovina, isto se neće odobriti.

ZAKON O RUDARSTVU

Narodne novine, br. 75/09.

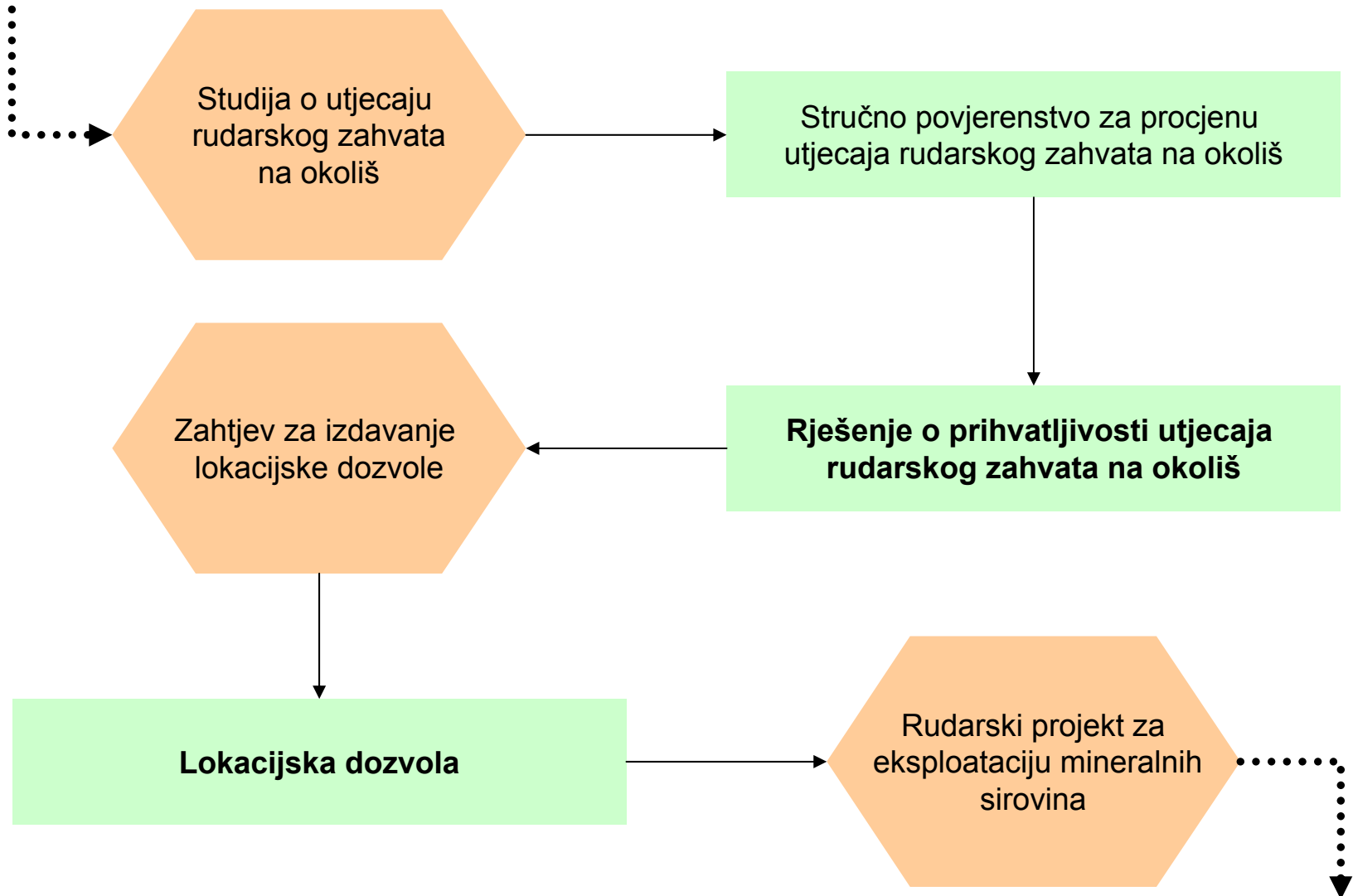
Odobrenje za istraživanje mineralnih sirovina u istražnom prostoru

LEGENDA:

- Trgovačko društvo / obrtnik
- Nadležno tijelo
- MZOPUG

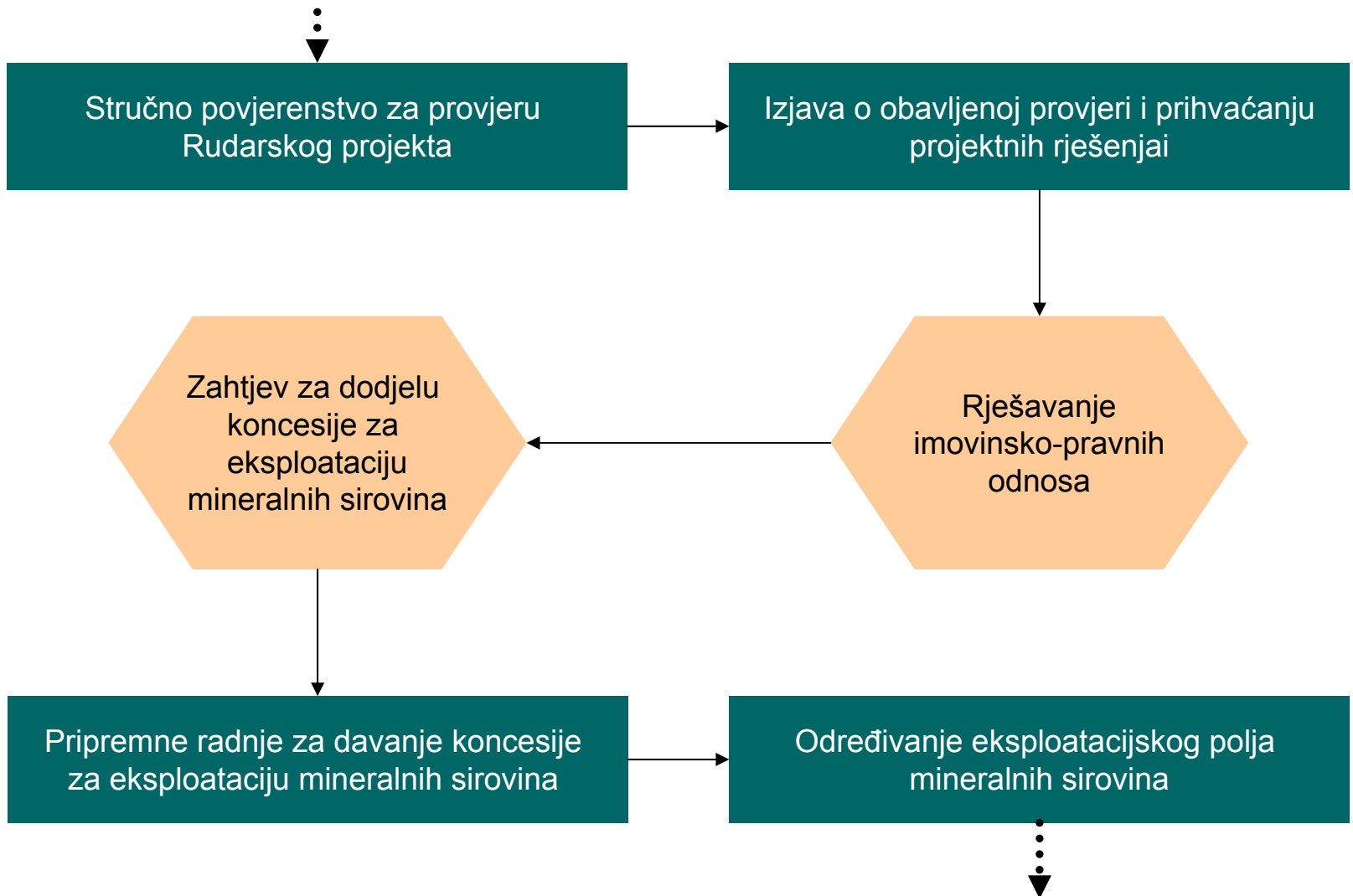
Odobrenje eksploatacijskog polja mineralnih sirovina i koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina

LEGENDA:

- Trgovačko društvo / obrtnik
- Nadležno tijelo
- MZOPUG

Odobrenje eksploatacijskog polja mineralnih sirovina i koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina

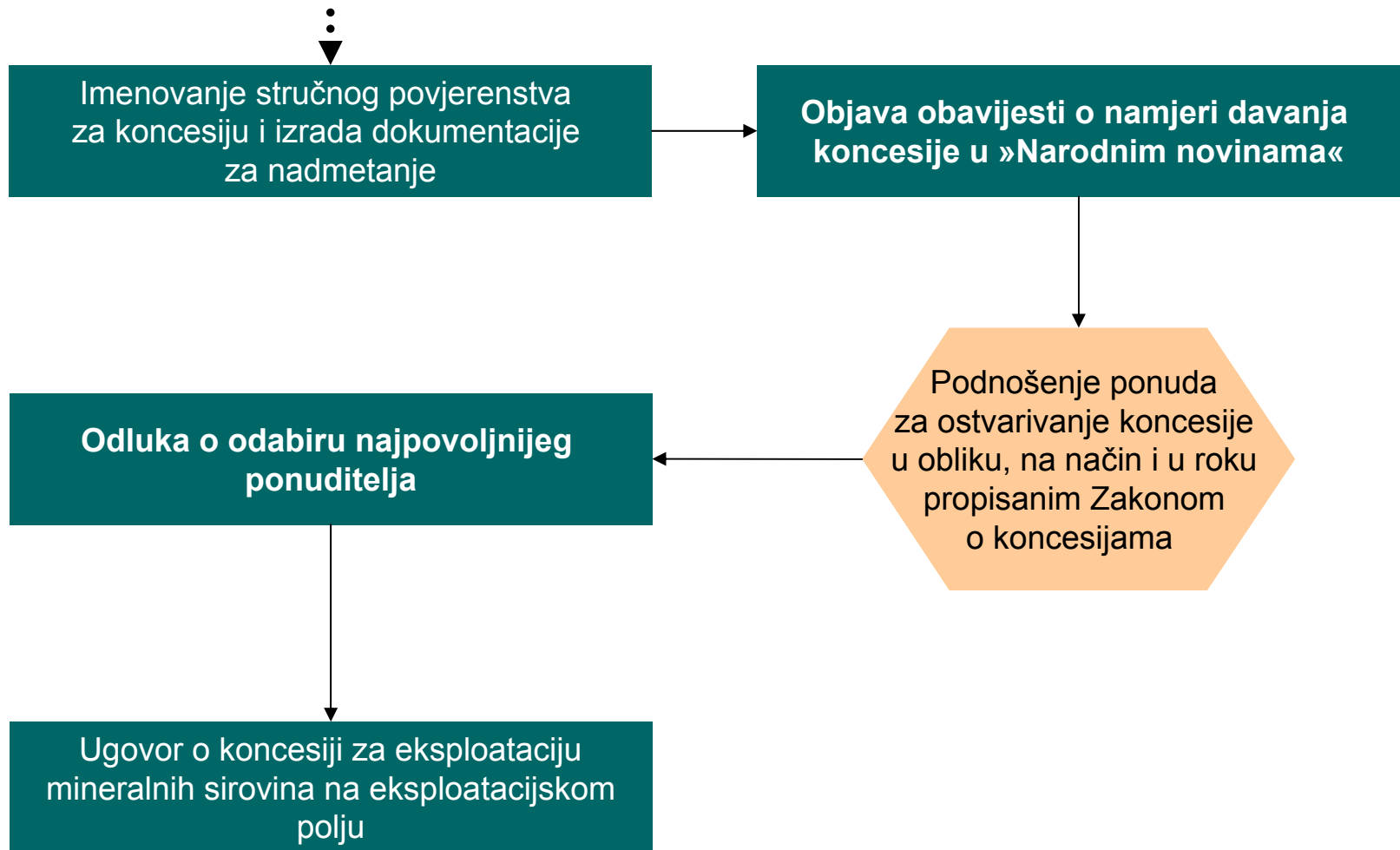
LEGENDA:

Trgovačko društvo / obrtnik

Nadležno tijelo

MZOPUG

Odobrenje eksploatacijskog polja mineralnih sirovina i koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina

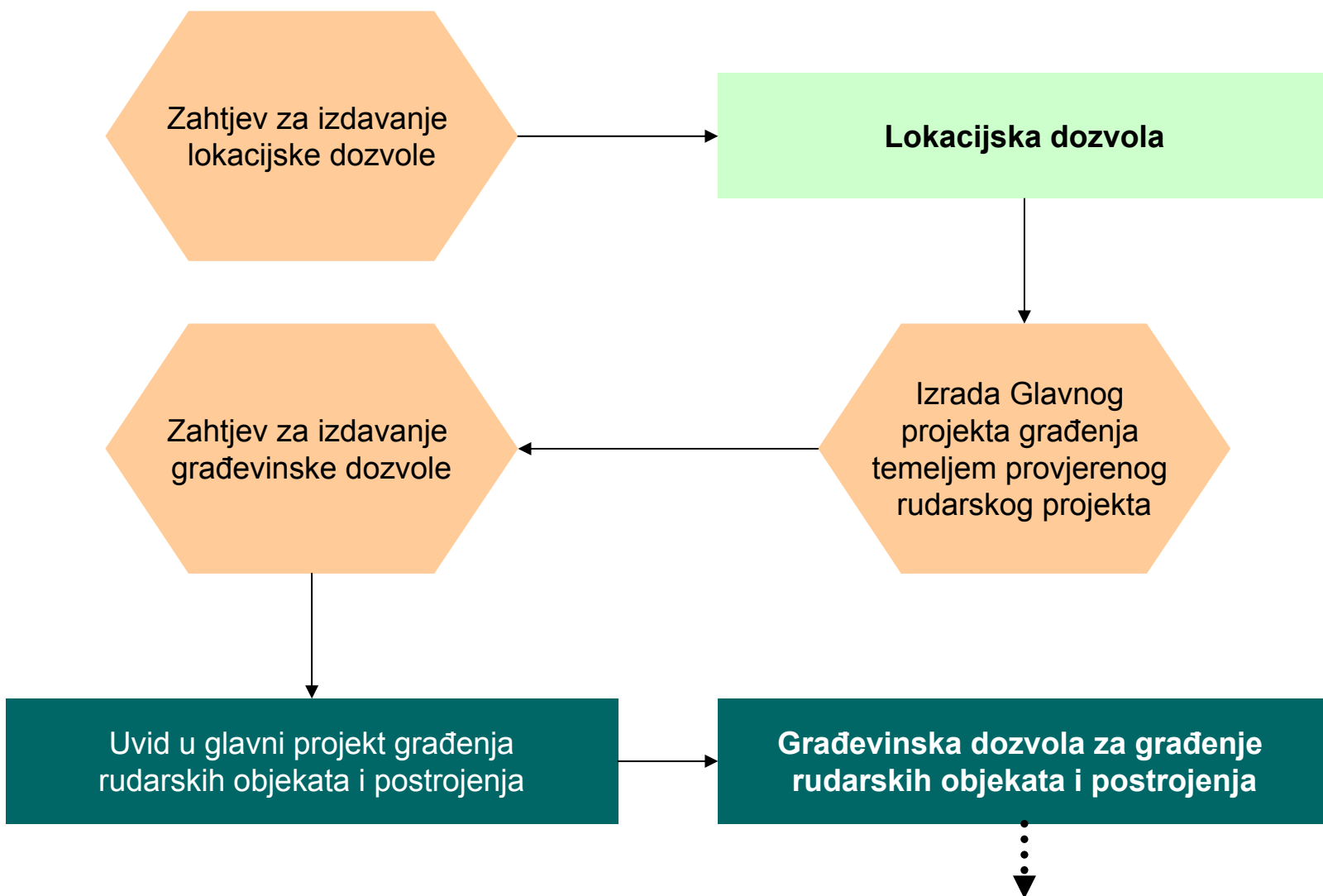
LEGENDA:

Trgovačko društvo / obrtnik

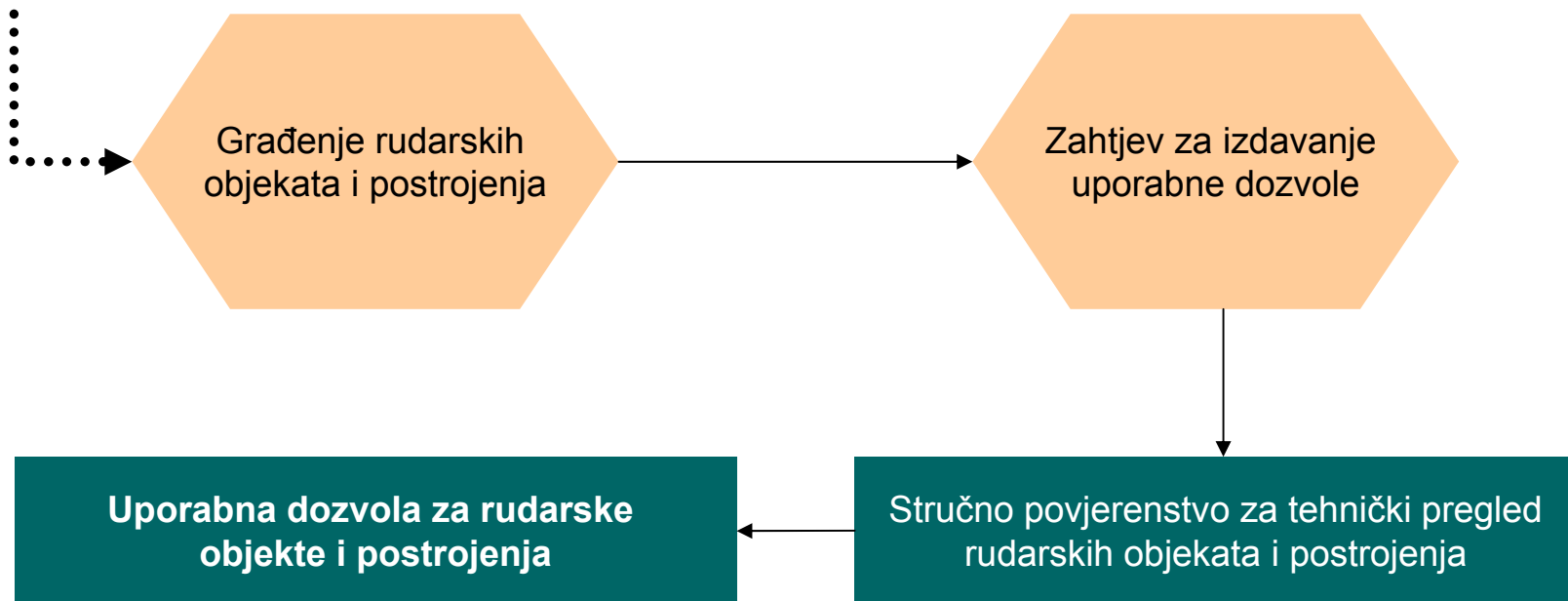
Nadležno tijelo

MZOPUG

Građenje rudarskih objekata i postrojenja

Građenje rudarskih objekata i postrojenja

LEGENDA:

 Trgovačko društvo / obrtnik

 Nadležno tijelo

 MZOPUG

Usporedni prikaz odredbi Zakona o
rudarstvu–pročišćeni tekst (*Narodne novine,*
br.190/03.) i Zakona o rudarstvu (*Narodne*
novine, br. 75/09.)

Odobrenje za istraživanje mineralnih sirovina u istražnom prostoru

Zakon o rudarstvu (NN, br. 75/09.)

Zahtjev za odobrenje za istraživanje mineralnih sirovina u istražnom prostoru

NADLEŽNO TIJELO:

- zaprima i provjerava zahtjev, te donosi odluku o provođenju javnog natječaja za davanje odobrenja za istraživanje mineralnih sirovina
- objavljuje javni natječaj za davanje odobrenja za istraživanje mineralnih sirovina
- provodi javni natječaj za davanje odobrenja za istraživanje mineralnih sirovina

Rješenje o odobrenju istraživanja mineralnih sirovina u istražnom prostoru

Zakon o rudarstvu – pročišćeni tekst (NN, br. 190/03.)

Zahtjev za odobrenje za istraživanje mineralnih sirovina u istražnom prostoru

NADLEŽNO TIJELO:

- zaprima i provjerava zahtjev, te donosi odluku o raspisivanju javne rasprave za davanje odobrenja za istraživanje mineralnih sirovina
- objavljuje javnu raspravu za davanje odobrenja za istraživanje mineralnih sirovina
- održava javnu raspravu za davanje odobrenja za istraživanje mineralnih sirovina

Rješenje o odobrenju istraživanja mineralnih sirovina u istražnom prostoru

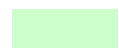
LEGENDA:

Trgovačko društvo / obrtnik

Nadležno tijelo

MZOPUG

Obrazloženje

Rješenje o odobrenju istraživanja mineralnih sirovina u istražnom prostoru sadrži:

Zakon o rudarstvu (NN, br. 75/09.)

1. ime fizičke ili pravne osobe kojoj se odobrava istraživanje,
2. vrstu mineralne sirovine koju će se istraživati,
3. naziv istražnog prostora,
4. granice i veličinu istražnog prostora,
5. količinu i vrstu istražnih radova koji se moraju izvesti u prvoj godini istraživanja,
6. količinu mineralne sirovine koja može biti izvađena iz ležišta u svrhu tehnoloških ispitivanja i utvrđivanja uvjeta eksploatacije,
7. uvjete i ograničenja koje mora nositelj prava istraživanja uvažavati,
8. dan do kojeg se mora započeti s istraživanjem,
9. naziv tijela državne uprave i drugih subjekata kojima se mora prijaviti početak radova na istraživanju,
10. **obveze izrade rudarskog projekta obavljanja istražnih radova i sanacije istražnim radovima zauzetog istražnog prostora u slučaju da istražnim radovima nisu utvrđene rezerve mineralnih sirovina,**
11. rok u kojem se mora podnijeti završno izvješće o istraživanju **u slučaju da istražnim radovima nisu utvrđene rezerve mineralnih sirovina,**
12. rok u kojem se mora izraditi Elaborat o rezervama mineralne sirovine u istražnom prostoru i ishoditi rješenje o utvrđenoj količini i kakvoći rezervi mineralne sirovine,
13. rok u kojem nadležnom tijelu iz članka 47. ovoga Zakona treba predati konačnu lokacijsku dozvolu, te iskaz troškova istražnih radova, provođenja postupka procjene utjecaja na okoliš i ishođenja lokacijske dozvole,
14. rok do kada se mora izraditi i provjeriti rudarski projekt za istraživanje mineralnih sirovina,
15. rok do kojeg važi odobrenje za istraživanje,
16. **iznos i način plaćanja naknade za istraživanje mineralnih sirovina.**

Zakon o rudarstvu – pročišćeni tekst (NN, br. 190/03.)

1. tvrtku rudarskog trgovačkog društva, odnosno ime rudarskog obrtnika kojem se odobrava istraživanje;
2. vrstu mineralne sirovine koju će se istraživati;
3. naziv istražnog prostora;
4. granice i veličinu istražnog prostora;
5. količinu i vrstu istražnih radova koji se moraju izvesti u prvoj godini istraživanja;
6. količinu mineralne sirovine koja može biti izvađena iz ležišta u svrhu tehnoloških ispitivanja i utvrđivanja uvjeta eksploatacije;
7. uvjete i ograničenja koje mora nositelj prava istraživanja uvažavati;
8. dan do kojeg se mora započeti s istraživanjem;
9. rok do kojeg važi odobrenje;
10. naziv tijela državne uprave i drugih kojima se mora prijaviti početak radova na istraživanju;
11. rokove podnošenja izvješća o istraživanju.

LEGENDA:

 Trgovačko društvo / obrtnik

 Nadležno tijelo

 MZOPUG

 Obrazloženje

Odobrenje za istraživanje mineralnih sirovina u istražnom prostoru

Zakon o rudarstvu (NN, br. 75/09.)

Elaborat o rezervama mineralnih sirovina u istražnom prostoru

MGRP :

- održava sjednicu Povjerenstva za utvrđivanje rezervi mineralne sirovine;
- provjerava Elaborat o rezervama mineralne sirovine;

Rješenje o potvrdi količine i kakvoće mineralnih rezervi u odobrenom istražnom prostoru

Zakon o rudarstvu – pročišćeni tekst (NN, br. 190/03.)

Elaborat o rezervama mineralnih sirovina u istražnom prostoru

MGRP:

- održava sjednicu Povjerenstva za utvrđivanje rezervi mineralne sirovine;
- provjerava Elaborat o rezervama mineralne sirovine;

Rješenje o potvrdi količine i kakvoće mineralnih rezervi u odobrenom istražnom prostoru

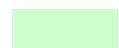
LEGENDA:

Trgovačko društvo / obrtnik

Nadležno tijelo

MZOPUG

Obrazloženje

Odobrenje za istraživanje mineralnih sirovina u istražnom prostoru

Zakon o rudarstvu (NN, br. 75/09.)

Studija o utjecaju rudarskog zahvata na okoliš

MZOPUG :

-održava sjednicu Stručnog povjerenstva za procjenu utjecaja rudarskog zahvata na okoliš

- ocjenjuje Studiju o utjecaju rudarskog zahvata na okoliš

Rješenje o prihvatljivosti utjecaja rudarskog zahvata na okoliš

Zahtjev za izdavanje lokacijske dozvole

Lokacijska dozvola

Rudarski projekt za eksploataciju mineralnih sirovina

NADLEŽNO TIJELO :

- održava sjednicu Stručnog povjerenstva za provjeru rudarskog projekta;

- provjerava rudarski projekt;

Izjava o obavljenoj provjeri i prihvaćanju projektnih rješenja

Rješavanje imovinsko-pravnih odnosa

Zakon o rudarstvu–pročišćeni tekst (NN, br. 190/03.)

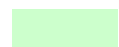
LEGENDA:

Trgovačko društvo / obrtnik

Nadležno tijelo

MZOPUG

Obrazloženje

Koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina

Zakon o rudarstvu (NN, br. 75/09.)

Zahtjev za dodjelu koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina

Zahtjevu za dodjelu koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina je potrebno priložiti:

- opće podatke, te izvadak iz registra nadležnog tijela kojim dokazuje pravo obavljanja djelatnosti istraživanja i eksploatacije mineralnih sirovina;
- prikaz osobnih, stručnih, tehničkih i financijskih uvjeta koje mora, prema obavijesti o namjeri davanja koncesije, zadovoljiti ponuditelj te isprave kojima se dokazuje njihovo ispunjenje;
- dokaz da je ponuditelj vlasnik zemljišta unutar određenog eksploatacijskog polja ili da na tom zemljištu ima pravo građenja, ili zakup, ili ima pravo korištenja, ili služnost građenja za razdoblje koncesije;
- rudarski projekt;
- dokaz da je ponuditelj nema nepodmirena dugovanja s osnova javnih davanja, s osnova ranijih odobrenja za istraživanje mineralnih sirovina ili ugovora o koncesiji za eksploataciju mineralnih sirovina, s osnova nezakonitog istraživanja mineralnih sirovina, odnosno s osnova nezakonite eksploatacije mineralnih sirovina te neispunjene obveze u sanaciji i zaštiti okoliša.

Zakon o rudarstvu – pročišćeni tekst (NN, br. 190/03.)

Zahtjev za odobrenje eksploatacijskog polja mineralnih sirovina

Zahtjevu za dodjelu eksploatacijskog polja je potrebno priložiti:

- izvod iz sudskog registra, odnosno izvod iz obrtnog registra iz kojeg je vidljivo da je podnositelj zahtjeva registriran za eksploataciju mineralnih sirovina;
- vrstu mineralne sirovine koju se namjerava eksploatirati;
- podatke o utvrđenim količinama i kakvoći mineralne sirovine;
- kratak opis načina eksploatacije;
- položaj, oblik, veličinu i granice zatraženog eksploatacijskog polja;
- prijedlog uređenja i oblikovanja prostora tijekom i po završetku eksploatacije;
- planiranu godišnju proizvodnju mineralne sirovine. :
- potvrdu Povjerenstva o utvrđenim količinama i kakvoći mineralne sirovine;
- pet primjeraka zemljovida eksploatacijskog polja u mjerilu 1:5000 (ili većem) s ucrtanim granicama, površinskim objektima, poznatim rudarskim radovima, te nazivom eksploatacijskog polja.
- mišljenja županijskih upravnih tijela o uklapanju te gospodarske djelatnosti u gospodarske i prostorne planove županije

LEGENDA:

Trgovačko društvo / obrtnik

Nadležno tijelo

MZOPUG

Obrazloženje

Koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina

Zakon o rudarstvu (NN, br. 75/09.)

Zahtjev za dodjelu koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina

NADLEŽNO TIJELO:

- zaprima i provjerava zahtjev, te provodi pripreme radnje za davanje koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina

Određivanje eksploatacijskog polja mineralnih sirovina

Imenovanje stručnog povjerenstva za koncesiju i izrada dokumentacije za nadmetanje

Objava obavijesti o namjeri davanja koncesije u »Narodnim novinama«

Podnošenje ponuda za ostvarivanje koncesije u obliku, na način i u roku propisanim Zakonom o koncesijama

Odluka o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja

Ugovor o koncesiji za eksploataciju mineralnih sirovina na eksploatacijskom polju

Zakon o rudarstvu – pročišćeni tekst (NN, br. 190/03.)

Zahtjev za odobrenje eksploatacijskog polja mineralnih sirovina

NADLEŽNO TIJELO:

- zaprima i provjerava zahtjev, te donosi odluku o raspisivanju javne rasprave za odobrenje eksploatacijskog polja
- objavljuje javnu raspravu za odobrenje eksploatacijskog polja
- održava javnu raspravu za odobrenje eksploatacijskog polja

Rješenje o odobrenju eksploatacijskog polja mineralnih sirovina

Studija o utjecaju rudarskog zahvata na okoliš

MZOPUG :

- održava sjednicu Stručnog povjerenstva za procjenu utjecaja rudarskog zahvata na okoliš
- ocjenjuje Studiju o utjecaju rudarskog zahvata na okoliš

Rješenje o prihvatljivosti utjecaja rudarskog zahvata na okoliš

Zahtjev za izdavanje lokacijske dozvole

Lokacijska dozvola

LEGENDA:

Trgovačko društvo / obrtnik

Nadležno tijelo

MZOPUG

Obrazloženje

Koncesija za eksploataciju mineralnih sirovina

Zakon o rudarstvu (NN, br. 75/09.)

Zakon o rudarstvu – pročišćeni tekst (NN, br. 190/03.)

Rudarski projekt za eksploataciju mineralnih sirovina

Nadležno tijelo:

- održava sjednicu Stručnog povjerenstva za provjeru rudarskog projekta;
- provjerava rudarski projekt (GRP, DRP);

Izjava o obavljenoj provjeri i prihvaćanju projektnih rješenja

Rješavanje imovinsko-pravnih odnosa

Zahtjev za dodjelu rudarske koncesije za izvođenje rudarskih radova

Rješenje o dodjeli rudarske koncesije za izvođenje rudarskih radova

Ugovor o koncesiji za eksploataciju mineralnih sirovina na eksploatacijskom polju

LEGENDA:

Trgovačko društvo / obrtnik

Nadležno tijelo

MZOPUG

Obrazloženje

Izdavanje građevinske i uporabne dozvole za rudarske objekte i postrojenja

Zakon o rudarstvu (NN, br. 75/09.)

Zahtjev za izdavanje lokacijske dozvole

Lokacijska dozvola

Izrada Glavnog projekta građenja temeljem provjerenog rudarskog projekta

Zahtjev za izdavanje građevinske dozvole

NADLEŽNO TIJELO:

- zaprima i provjerava zahtjev za dodjelu građevinske dozvole
- organizira i obavlja uvid u glavni projekt građenja

Građevinska dozvola za građenje rudarskih objekata i postrojenja

Građenje rudarskih objekata i postrojenja

Zahtjev za izdavanje uporabne dozvole

NADLEŽNO TIJELO:

- zaprima i provjerava zahtjev za izdavanje uporabne dozvole
- osniva stručno povjerenstvo za tehnički pregled i vodi obavljanje tehničkog pregleda

Uporabna dozvola za rudarske objekte i postrojenja

Zakon o rudarstvu–pročišćeni tekst (NN, br. 190/03.)

Zahtjev za izdavanje lokacijske dozvole

Lokacijska dozvola

Izrada Glavnog projekta građenja temeljem provjerenog GRP- a, DRP- a

Zahtjev za izdavanje građevinske dozvole

NADLEŽNO TIJELO:

- zaprima i provjerava zahtjev za dodjelu građevinske dozvole
- organizira i obavlja uvid u glavni projekt građenja

Građevinska dozvola za građenje rudarskih objekata i postrojenja

Građenje rudarskih objekata i postrojenja

Zahtjev za izdavanje uporabne dozvole

NADLEŽNO TIJELO:

- zaprima i provjerava zahtjev za izdavanje uporabne dozvole
- osniva stručno povjerenstvo za tehnički pregled i vodi obavljanje tehničkog pregleda

Uporabna dozvola za rudarske objekte i postrojenja

LEGENDA:

Trgovačko društvo / obrtnik

Nadležno tijelo

MZOPUG

Obrazloženje